

Bruselis, 2016 05 25
COM(2016) 288 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Interneto platformos ir bendroji skaitmeninė rinka
Europos galimybės ir uždaviniai**

{SWD(2016) 172 final}

1. ĮVADAS

Per pastaruosius du dešimtmečius interneto platformos iš esmės pakeitė skaitmeninę ekonomiką ir duoda daug naudos šiandieninei skaitmeninei visuomenei. Jos atlieka labai svarbų vaidmenį kuriant skaitmeninę vertę, kuri yra būsimos ekonomikos augimo Europos Sąjungoje pagrindas, todėl yra labai svarbios veiksmingam bendrosios skaitmeninės rinkos veikimui.

Komunikate, kuriuo nustatoma bendrosios skaitmeninės rinkos strategija¹, Komisija įsipareigojo atlikti nuodugnų interneto platformų, įskaitant dalijimosi ekonomikos platformas, ir interneto tarpininkų vaidmens vertinimą. Todėl Komisija surengė keletą praktinių seminarų, atliko tyrimų² ir surengė plataus masto viešas konsultacijas, per kurias sulaukta daug atsiliepimų.

Šio komunikato tikslas dvejopas:

1. nurodyti pagrindinius spręstinus klausimus, nustatytus vertinant interneto platformas;
2. pristatyti Komisijos nuomonę tiek dėl interneto platformų teikiamų inovacijų galimybių, tiek dėl jų keliamų reguliavimo uždavinių ir išdėstyti jos siūlomą tolesnės šių platformų plėtros Europoje rėmimo metodą.

Prie šio komunikato pridedamas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas ir apibendrinamoji viešų konsultacijų rezultatų ataskaita – juose pateikiama papildoma analizė ir daugiau faktų, pagrindžiančių toliau pateikiamus pasiūlymus³.

2. DIDĖJANTI INTERNETO PLATFORMŲ SVARBA SKAITMENINĖJE EKONOMIKOJE

Interneto platformos būna įvairių pavidalų ir dydžių ir toliau vystosi jokiai kitai ekonomikos sektoriui nebūdingu tempu. Šiuo metu jos apima labai įvairias veiklos sritis⁴, be kita ko, esama internetinės reklamos platformų, prekyviečių, paieškos sistemų, socialinės žiniasklaidos ir kūrybinio turinio skelbimo platformų, taikomųjų programų platinimo platformų, ryšių paslaugų platformų, mokėjimo sistemų ir dalijimosi ekonomikos platformų.

Visoms interneto platformoms būdingos kelios svarbios specifinės savybės. Visų pirma:

- jos padeda kurti ir formuoti naujas rinkas, kelia iššūkių tradicinėms rinkoms ir padeda kurti naujas dalyvavimo formas arba naujas didelių duomenų kiekių rinkimu, apdorojimu ir redagavimu pagrįsto verslo vykdymo formas;
- jos veikia daugialypėse rinkose, tačiau jų operatoriai taiko nevienodo lygio kontrolę tiesioginiams naudotojų grupių ryšiams;

¹ COM(2015) 192 *final*.

² Į juos įeina: Komisijos Jungtinio tyrimų centro atliktas interneto platformų ekonominis tyrimas, dvi „Eurobarometro“ apklausos dėl interneto platformų poveikio, Europos politinės strategijos centro surengtas klausymas dėl interneto platformų, taip pat aktyvaus bendravimo su akademinio pasaulio atstovais ir suinteresuotais šalimis išvados, kuriomis buvo remiamasi rengiant prie šio komunikato pridedamą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą. 2016 m. antroje pusėje bus atlikta papildomų tyrimų.

³ SWD(2016) 172 *final*.

⁴ Keletas pavyzdžių: bendrovės „Google“ platforma „AdSense“, „DoubleClick“, prekyvietės „eBay“ ir „Amazon“, paieškos sistemos „Google“ ir „Bing“, „Facebook“ ir „YouTube“, „Google Play“ ir „App Store“, „Facebook Messenger“, „PayPal“, prekyvietė „Zalando“, „Uber“.

- joms naudingas tinklo poveikis, kurio esmė, bendrai tariant, yra ta, kad paslaugos vertė didėja augant naudotojų skaičiui;
- jų operatoriai dažnai naudojami informacinėmis ir ryšių technologijomis, kad galėtų akimirksniu lengvai pasiekti savo naudotojus;
- jos atlieka pagrindinį vaidmenį kuriant skaitmeninę vertę, visų pirma dėl to, kad sukuria didelę vertę (pavyzdžiui, padėdamos kaupti duomenis), sudaro sąlygas naujai verslo veiklai ir formuoja naujus strateginės priklausomybės ryšius.

Dėl šių savybių interneto platformos duoda įvairios svarbios naudos skaitmeninei ekonomikai ir visuomenei. Jos sudaro sąlygas didinti veiksmingumą ir lyg magnetas traukia duomenimis grindžiamas inovacijas⁵. Interneto platformos suteikia vartotojams daugiau pasirinkimo galimybių ir taip padeda didinti konkurencingumą sektoriuje ir vartotojų gerovę.

Interneto platformos taip pat suteikia galimybę intensyvinti piliečių dalyvavimą visuomenėje ir demokratijos procesuose, nes sudaro palankesnes sąlygas gauti informacijos, ypač jaunesnėms kartoms⁶ ir tarpvalstybiniu mastu⁷.

Tačiau skaitmeninės ekonomikos svarbos didėjimas, susijęs su platformų ekosistemų įvairove ir tuo, kad jos sparčiai kinta, taip pat kelia naujų politikos ir reguliavimo uždavinių. Šiame komunikate aptariamas tiek inovacijų ir ekonomikos augimo aspektas, tiek visi reguliavimo uždaviniai.

3. NAUJIEMS INTERNETO PLATFORMŲ NOVATORIAMS PRITRAUKTI, IŠLAIKYTI IR AUGTI TINKAMOS APLINKOS SUKŪRIMAS

Europoje sukurta nemažai pasauliniu mastu konkurencingų platformų, pavyzdžiui, „Skyscanner“ ir „BlaBlaCar“. Tačiau apskritai ES šiuo metu tenka tik 4 proc. bendros didžiausių interneto platformų rinkos kapitalizacijos – dauguma platformų sukuriami JAV ir Azijoje⁸.

Platformų ekonomika suteikia didelių inovacijų galimybių pradedančiosioms Europos įmonėms, taip pat galimybių rinkos senbuviams sukurti naujų verslo modelių, produktų ir paslaugų. Europoje yra susiformavusi klestinti pradedančiųjų įmonių bendruomenė – jai atstovaujantys veiklūs verslininkai tikslingai ieško naujų galimybių dalijimosi ekonomikos, energetikos, sveikatos priežiūros, bankininkystės, kūrybinio turinio ir kituose sektoriuose. Pavyzdžiui, Europos kūrėjų sukurtų taikomųjų programų pardavimo pajamos sudaro

⁵ Dėl duomenimis pagrįstų inovacijų teikiamų galimybių taip pat žr. Europos Komisijos komunikatą „Kuriame klestinčią duomenimis grindžiamą ekonomiką“ (COM(2014) 442 *final*).

⁶ Išsami informacija pateikiama 2015 m. viešų konsultacijų „ES pilietybė: išsakykite savo nuomonę apie mūsų bendras vertybes, teises ir demokratinį dalyvavimą“ (angl. „EU Citizenship: Share your opinion on our common values, rights and democratic participation“) ataskaitoje (paskelbta http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/2015_public_consultation_booklet_en.pdf), p. 10. Akivaizdžiai didžiausią 2 170 respondentų dalį sudarė 18–30 m. jaunimas (29 proc.). Taip pat žr. 2014 m. rudens „Eurobarometro“ apklausą dėl žiniasklaidos priemonių naudojimo ES.

⁷ Devyni iš dešimties (91 proc.) viešose konsultacijose dėl ES pilietybės dalyvavusių respondentų nurodė manantys, kad, turėdami galimybę gauti politinės informacijos tarpvalstybiniu mastu, ES piliečiai galėtų susidaryti aiškesnes nuomones demokratijai Europoje svarbiais klausimais (http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/2015_public_consultation_booklet_en.pdf, p. 10).

⁸ Žr. SWD(2016) 172 *final*.

30 proc. pasaulinių pardavimo pajamų pirmaujančiose taikomųjų programų platinimo platformose⁹.

Siekiant išlaikyti, gausinti ir skatinti naujų interneto platformų radimąsi Europoje, būtina sudaryti tinkamas pagrindines sąlygas ir sukurti tinkamą aplinką.

Visų pirma būtina sukurti veikiančią bendrąją skaitmeninę rinką, kad būtų panaikintos kliūtys ir įmonės galėtų kurtis ir sparčiai plėstis Europoje ir nesikeltų kitur. Šiuo atžvilgiu būsimoje Europos dalijimosi ekonomikos darbotvarkėje jau bus pateikta gairių dėl taikytinų ES teisės aktų ir rekomendacijų valstybėms narėms, siekiant skatinti subalansuotą dalijimosi ekonomikos plėtrą.

Neseniai priimtoje Europos pramonės skaitmeninimo strategijoje¹⁰ nustatyta įvairių priemonių, padedančių siekti šių tikslų. Be kita ko, numatyta investuoti į mokslo ir inovacijų veiklai skirtą pasaulinio lygio duomenų ir skaičiavimo infrastruktūrą – siekiant pagerinti Europos skaitmeninių inovacijų pajėgumus numatyta investuoti 50 mlrd. EUR viešųjų ir privačių lėšų. Šiame rinkinyje taip pat numatyta priemonių, kuriomis nustatomas racionalizuotas požiūris į standartizavimą, kuriuo siekiama skatinti būtiną sąveikumą skirtingose šalyse ir srityse.

Įvairiomis mokslinių tyrimų srityje jau vykdomomis iniciatyvomis ir kitais konkrečiais finansavimo veiksmais jau siekiama padėti atsirasti novatoriškoms platformų principu pagrįstoms ekosistemoms. Pavyzdžiui, visoje ES teikiama prieiga prie sparčiojo interneto¹¹, taip pat remiamos atvirųjų paslaugų platformos¹². Atsižvelgdama į tai, Komisija mano, kad būtina pradėti svarstyti, kokių veiksmų, visų pirma remtinių pagal programą „Horizontas 2020“, reikia imtis, kad ateityje internetas taptų galinga, atvira, į naudotoją orientuota, sąveiki platformų ekosistema¹³.

Galiausiai, įgyvendinant tokius projektus kaip iniciatyva „Startup Europe“¹⁴, teikiamos konsultacijos ir finansavimas, taip skatinant pradedančiąsias įmones naudotis eksperimentavimo ir plėtros galimybėmis.

Apskritai interneto platformos skatina skaitmeninės vertės kūrimą ir lems ekonomikos augimą bendrojoje skaitmeninėje rinkoje. Atsižvelgiant į jų svarbą, matyti, kad Europai yra ir ekonomiškai, ir strategiškai būtina sudaryti palankesnes sąlygas Europos Sąjungoje rastis konkurencingoms platformoms ir remti šį procesą.

⁹ „Plum“ (2016 m.), „A policy toolkit for the app economy — where online meets offline“.

¹⁰ Žr. Europos Komisijos komunikatą „Europos pramonės skaitmeninimas. Naudojimas visais bendrosios skaitmeninės rinkos privalumais“ (COM(2016) 180 *final*).

¹¹ Skaitmeninė infrastruktūra – vienas iš svarbiausių sektorių, kuriuos Europos strateginių investicijų fondas yra nurodęs kaip sritis, kurioms jis skiria daugiausia dėmesio, žr. <http://www.eib.org/efsi/what-is-efsi/index.htm>. Inovacijos bei moksliniai tyrimai ir skaitmeninė darbotvarkė taip pat yra dvi iš keturių sričių, į kurias pirmiausia investuojama (įskaitant investicijas į infrastruktūrą) iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų, žr. http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/funding/erdf.

¹² Vienas iš pavyzdžių – ES projekto „Ateities internetas“ lėšomis remiamas atvirojo kodo FIWARE programinės įrangos ekosistemos projektas. Jo tikslas – „sukurti atvirą, tvarią ekosistemą, pagrįstą viešais, nemokamais ir diegimu pagrįstais programinės įrangos platformų standartais, kurie palengvins naujų pažangiųjų taikomųjų programų kūrimą daugelyje sektorių“ (<https://www.fiware.org/>).

¹³ Komisija pradės įgyvendinti su naujos kartos internetu susijusios mokslinių tyrimų iniciatyvos sudedamąsias dalis, be kita ko, surengs viešas konsultacijas.

¹⁴ Žr. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe>.

4. SUBALANSUOTA INTERNETO PLATFORMŲ REGULIAVIMO SISTEMA BENDROJOJE SKAITMENINĖJE RINKOJE

Tinkama skaitmeninės ekonomikos reguliavimo sistema turi padėti skatinti tvarų platformų verslo modelio vystymąsi ir plėtrą Europoje.

Pirma, akivaizdu, kad tam, kad Europa galėtų pasinaudoti visais platformų ekonomikos teikiamais pranašumais ir kad būtų skatinamas platformų veiklos besimančių Europos pradedančiųjų įmonių augimas, interneto platformoms bendrojoje rinkoje negali būti taikomi 28 skirtingi taisyklių rinkiniai. Dėl besiskiriančių nacionalinių ar net vietos taisyklių, taikomų interneto platformoms, ekonominės veiklos vykdytojai jaučiasi netikri, apribojamas skaitmeninių paslaugų prieinamumas ir kyla painiava naudotojams ir įmonėms. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas novatoriškų platformų augimui ir sparčiai plėtrai, svarbu nustatyti ES lygmeniu suderintas taisykles, tokias kaip neseniai priimtas Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas¹⁵ ir Tinklų ir informacinių sistemų saugumo direktyva¹⁶.

Antra, interneto platformoms yra taikomos dabartinės tokių sričių, kaip konkurencija, vartotojų apsauga, asmens duomenų apsauga ir bendrosios rinkos laisvės, ES taisyklės. Siekiant užtikrinti, kad visi rinkos dalyviai galėtų sąžiningai konkuruoti, labai svarbu, kad šių taisyklių laikytųsi jie visi, įskaitant platformų operatorius. Taip tiek įmonės, tiek plačioji visuomenė galės naudotis interneto platformomis su pasitikėjimu.

Itin svarbu veiksmingai užtikrinti taisyklių laikymąsi. Platformos yra tarpvalstybinio pobūdžio, todėl siekiant užtikrinti taisyklių laikymąsi būtina, kad atitinkamos valdžios institucijos tinkamai bendradarbiautų, kaip numatyta Bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje reglamento¹⁷ reformoje ir Bendrajame duomenų apsaugos reglamente. Labai svarbus bus ir valdžios institucijų gebėjimas veiksmingai reaguoti į naujus ir trikdomąjį poveikį galinčius turėti rinkos bei technologijų pokyčius ir verslo modelius. Pavyzdžiui, būtų galima investuoti į naujas, be kita ko, didžiųjų duomenų analizės, technologijas, padedančias vykdyti viešuosius veiksmus, kuriais siekiama surinkti išsamesnės informacijos apie interneto platformų ekosistemas¹⁸ – tai galėtų būti platesnio masto priemonių, kuriomis siekiama sukurti duomenimis pagrįstą viešąjį sektorių, sudedamoji dalis¹⁹. Komisija kartu su valstybėmis narėmis ir platformų operatoriais nuodugniau išnagrinės, kaip būtų galima geriausiai įgyvendinti šiuos tikslus.

Trečia, atsižvelgiant į poreikį stiprinti platformų atliekamą inovacijų skatinimo vaidmenį, būtina užtikrinti, kad, laikantis geresnio reglamentavimo principų, visomis būsimumis ES lygmeniu siūlomomis reguliavimo priemonėmis būtų siekiama spręsti tik aiškiai nustatytas problemas, susijusias su konkrečia interneto platformų rūšimi ar veikla. Taikant tokį į problemas orientuotą metodą iš pradžių reikėtų įvertinti, ar esama sistema tebėra tinkama. Geras pavyzdys, rodantis, kad taisyklės, sukurtos galvojant apie tradicinį ir dažnai vietinį paslaugų teikimą, gali trukdyti interneto platformų verslo modeliams, yra dalijimosi

¹⁵ Reglamentas (ES) 2016/679.

¹⁶ Remdamiesi Komisijos 2013 m. pateiktu pasiūlymu, Europos Parlamentas ir Taryba dėl šios direktyvos susitarė 2015 m. gruodžio 7 d. (COM(2013) 048 *final* – 2013/0027 (COD)).

¹⁷ Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004.

¹⁸ Žr. Jungtinio tyrimų centro ir Naujų technologijų tyrimų instituto darbinį dokumentą dėl skaitmeninės ekonomikos „Interneto platformos ekonominės politikos požiūriu“ (angl. „An economic policy perspective on online platforms“), 2016 m.

¹⁹ EBPO ministrų deklaracija (Helsinkis, 2015 m.): „Nekantriai laukiame, kada bus pradėtos strategiškai naudoti naujos skaitmeninės priemonės ir didieji duomenys siekiant sudaryti sąlygas duomenimis pagrįstam viešajam sektoriui“, žr. <http://www.oecd.org/governance/ministerial/chair-summary-2015.pdf>.

ekonomika. Šis klausimas bus sprendžiamas būsime Komisijos komunikate dėl dalijimosi ekonomikos.

Galiausiai svarbų vaidmenį gali atlikti principais pagrįstos²⁰ savireguliacijos ir (arba) bendro reguliavimo priemonės, be kita ko, sektoriaus priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti teisinių reikalavimų taikymą, ir tinkami stebėsenos mechanizmai. Šiomis priemonėmis, kartu taikant tinkamus stebėsenos mechanizmus, galima užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp nuspėjamumo, lankstumo, veiksmingumo ir būtinybės kurti sprendimus, kurie būtų tinkami ir ateityje.

Įprastu atveju, rengdama priemones klausimams, susijusiems su interneto platformomis, spręsti, Komisija atsižvelgs į šiuos principus:

- **sieki užtikrinti vienodas sąlygas teikti panašias skaitmenines paslaugas;**
- **sieki užtikrinti atsakingą interneto platformų operatorių elgesį, kad būtų saugomos pagrindinės vertybės;**
- **sieki užtikrinti skaidrumą ir sąžiningumą, kad būtų išlaikomas naudotojų pasitikėjimas ir užtikrinamos inovacijos;**
- **sieki sukurti atviras, nediskriminacines rinkas duomenimis pagrįstoje ekonomikoje.**

Tolesniame skirsnyje aprašoma, kaip Komisija ketina šiuos principus paversti politika.

5. PAGRINDINIŲ PRINCIPŲ, TAIKYTINŲ PLATFORMŲ PLĖTRAI ES, ĮGYVENDINIMAS

i) *Vienodų sąlygų teikti panašias skaitmenines paslaugas užtikrinimas*

Numatoma, kad 2020 m. keitimasis pranešimais internetu (angl. „Over-the-top“ (OTT)) sudarys 90 proc. visos keitimosi pranešimais paslaugų rinkos²¹.

Dauguma viešose konsultacijose dėl elektroninių ryšių reguliavimo sistemos vertinimo ir peržiūros dalyvavusių respondentų, įskaitant keletą valstybių narių, operatorių asociacijų, daugumą rinkos senbuvių ir pardavėjų, nurodė manantys, kad OTT paslaugos yra praktiškas tradicinių telekomunikacijų paslaugų pakaitalas vartotojams²².

Viešose konsultacijose dalyvavę skirtingoms suinteresuotųjų šalių grupėms atstovaujantys respondantai siūlė daugiausia dėmesio skirti interneto platformų operatorių vykdomai konkrečių rūšių veiklai ir vienodų sąlygų užtikrinimui²³.

Konkurencija su interneto platformomis pagrįstais verslo modeliais suteikia tradiciniams rinkos dalyviams paskatų diegti inovacijas ir gerinti savo veiklos rezultatus. Daugelis interneto platformų meta iššūkį įprastiems verslo modeliams, o jose siūlomas paslaugas naudotojai vis dažniau laiko paslaugų, siūlomų įprastu būdu, pakaitalais. Puikus pavyzdys – OTT interneto ryšių paslaugų teikėjai, nes jie vis intensyviau konkuruoja su tradiciniais

²⁰ Geriausios praktikos principus Komisija paskelbė <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/principles-better-self-and-co-regulation-and-establishment-community-practice>.

²¹ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU\(2015\)569979_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU(2015)569979_EN.pdf).

²² Žr. apibendrinamąją ataskaitą – http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=15294.

²³ Žr. viešų konsultacijų dėl interneto platformų apibendrinamąją ataskaitą.

telekomunikacijų paslaugų teikėjais²⁴. Nepaisant to, šioms naujoms paslaugoms netaikomos tokios pačios taisyklės, kokios taikomos tradicinėms telekomunikacijų paslaugoms.

Tai, kas laikoma panašia paslauga, gali skirtis priklausomai nuo viešosios politikos aplinkybių. Tam tikrais tikslais (pavyzdžiui, ryšių saugumo ir konfidencialumo) panašiomis gali reikėti laikyti visas paslaugas, kuriomis palengvinami interaktyvūs jų naudotojų ryšiai; kitais tikslais galutiniai naudotojai gali sieti garantijas, tokias kaip paslaugų kokybės užtikrinimas ar sklandus ryšys tarp skirtingų paslaugų teikėjų, su viešųjų išteklių, tokių kaip telefono numeriai, naudojimu.

Vienodų sąlygų atitinkamose srityse sudarymas turėtų būti bendrasis principas bendrojoje skaitmeninėje rinkoje. Siekiant sudaryti vienodas sąlygas, gali reikėti supaprastinti, atnaujinti ir sušvelninti esamas reguliavimo normas. Vykdamas šį atnaujinimą turėtų būti vengiama užkrauti neproporcingą našta naujiems ir tradiciniams verslo modeliams.

Paprastai panašioms skaitmeninėms paslaugoms turėtų būti taikomos tokios pačios arba panašios taisyklės, deramai apsvarsčius galimybes susiaurinti esamų reguliavimo normų taikymo sritį ir aprėptį. Vykdydama ES telekomunikacijų taisyklių peržiūrą (ji bus baigta dar 2016 m.), Komisija svarsto galimybę pasiūlyti tikslinį pasiūlymų rinkinį, kuriuo būtų tam tikru mastu panaikinamas reguliavimas (atsižvelgiant į tam tikras taisykles, kurios šiuo metu taikomos tik tradicinėms elektroninių ryšių paslaugoms, pavyzdžiui, į kai kuriuos universaliųjų paslaugų įsipareigojimus), ir kartu prireikus taikyti mažesnio masto konkrečiai su ryšiais susijusių taisyklių rinkinį visoms atitinkamoms ir panašioms paslaugoms, įskaitant OTT rinkos dalyvių teikiamas paslaugas.

2016 m. peržiūredama E. privatumo direktyvą, Komisija apsvarstys galimybes ją supaprastinti, patikslinti jos taikymo sritį ir taikyti tam tikras, pavyzdžiui, su konfidencialumu susijusias, jos taisykles ir OTT interneto ryšių paslaugas.

ii) *Atsakingo interneto platformų operatorių elgesio užtikrinimas*

Vienas iš trijų interneto naudotojų yra vaikas²⁵. Palyginti su 2010 m., tikimybė, kad 11–16 metų vaikai susidurs su neapykanta kurstančiais pranešimais, šiuo metu yra iki 20 proc. didesnė. Be to, vaikai internete gali daug lengviau susidurti ir su suaugusiesiems skirta medžiaga – dažnai prieiga prie jos nėra ribojama (23 iš 25 populiariausių suaugusiesiems skirtų interneto svetainių, kuriose lankosi Jungtinės Karalystės interneto naudotojai, iš karto suteikiama nemokama ir neribojama prieiga prie atviros pornografijos vaizdo įrašų)²⁶.

²⁴ Kai kurios iš šių interneto ryšių paslaugų (pavyzdžiui, paslaugos, teikiamos pagal verslo modelį, pagrįstą pajamomis iš reklamos ar duomenų rinkimo) pasižymi tipinėmis platformų savybėmis, t. y. jos teikiamos daugialypėse rinkose ir jas teikiant naudojamos tinklo poveikio teikiamais pranašumais.

²⁵ Sonia Livingstone, John Carr ir Jasmina Byrne „Vienas iš trijų: interneto valdymas ir vaikų teisės“ (angl. „One in Three: Internet Governance and Children’s Rights“), 2015 m. lapkričio mėn.

²⁶ Tinklo „EU Kids Online“ tyrimas (www.eukidsonline.net). Jungtinėje Karalystėje už užsakomąsias televizijos paslaugas atsakinga valdžios institucija nustatė, kad vos per vieną mėnesį suaugusiesiems skirtose interneto svetainėse apsilankė ne mažiau kaip 44 000 pradinę mokyklą lankančių vaikų. 2014 m. ataskaita „Tik suaugusiesiems? Nepilnamečių prieiga prie pornografijos internete“ (angl. „For adults only? Underage access to online porn“).

Vien per 2015 m. Jungtinės Karalystės Interneto stebėjimo fondas nustatė 68 092 unikalių universaliųjų adresų (URL), kuriais pateikiamas su vaikų seksualiniu išnaudojimu susijęs turinys – šių svetainių prieglobos vietos buvo visame pasaulyje²⁷.

Apie tris ketvirtadalius visų viešose konsultacijose dalyvavusių respondentų, įskaitant daugumą vartotojų, piliečių ir įmonių, ragino užtikrinti didesnę platformų turinio politikos skaidrumą. Daugiau nei du trečdaliai respondentų manė, kad skirtingų kategorijų neteisėtam turiniui reikia taikyti skirtingus politikos metodus – vykdyti skirtingas pranešimo ir veiksmų procedūras.

Nuo 2015 m. liepos mėn. į „YouTube“ kas minutę buvo įkeliama daugiau nei 400 valandų trukmės vaizdo turinio²⁸. Viešose konsultacijose dalyvavę keliems turinio (muzikos, vaizdų, spaudos ir transliacijų) sektoriams atstovaujantys teisių turėtojai savo atsakymuose tvirtino, kad jų sukurtas turinys kai kuriose interneto platformose naudojamas be leidimo arba pagal licencijavimo susitarimus, kuriuose, jų manymu, yra nesąžiningų sąlygų.

Platformos vis dažniau yra pagrindinė vieta, kurioje daugelis visuomenės atstovų naudojasi prieiga prie informacijos ir turinio. Dėl šio vaidmens joms neišvengiamai tenka ir didesnė atsakomybė.

Dabartinė E. komercijos direktyvoje nustatyta tarpinių paslaugų teikėjų atsakomybės tvarka buvo numatyta tada, kai interneto platformos neturėjo šiandieninių savybių ir nebuvo tokio masto kaip dabar. Tačiau šia tvarka buvo sukurta technologijų atžvilgiu neutrali reguliavimo aplinka, kuri sudarė daug palankesnes sąlygas joms plėstis. Iš dalies tai lėmė tai, kad buvo suderinta atsakomybės už neteisėtą turinį ir veiklą išimtis, taikoma tam tikrų rūšių interneto platformoms tuo atveju, kai jos negali kontroliuoti to turinio ir veiklos ir neturi apie juos žinių²⁹. Nors dėl atsakomybės klausimų konsultacijose buvo išreikštas tam tikras susirūpinimas, dauguma respondentų palaikė dabartinius E. komercijos direktyvoje nustatytus principus³⁰.

Atsižvelgdama į tai, Komisija užtikrins, kad interneto platformų operatoriams taikoma atsakomybės tvarka išliktų subalansuota ir nuspėjama. Tai labai svarbu siekiant užtikrinti tolesnę skaitmeninės ekonomikos plėtrą ES ir paskatinti investicijas į platformų ekosistemas. Kartu buvo iškelta įvairių konkrečių su neteisėtu ir žalingu turiniu ir veikla internete susijusių klausimų, kuriuos būtina spręsti, kad šis metodas būtų tvarus.

Pirmas klausimas yra susijęs su sparčiu interneto platformų, kuriose dalijamasi vaizdo įrašais, kurių turinys žalingas nepilnamečiams arba kuriais kurstoma neapykanta, daugėjimu. Dalijimosi vaizdo įrašais platformose vaikai vis dažniau susiduria su žalingu turiniu³¹. Ypač opi problema – smurtą ar neapykantą kurstanti garso ir vaizdo medžiaga

²⁷ Interneto stebėjimo fondo 2015 m. metinė ataskaita – <https://www.iwf.org.uk/about-iwf/news/post/444-iwf-announce-record-reports-of-child-sexual-abuse-online>. Įvertinta, kad 69 proc. aukų buvo ne daugiau kaip 10 metų, o 1 788 aukoms – ne daugiau kaip dveji metai.

²⁸ Žr. <http://www.statista.com/statistics/259477/hours-of-video-uploaded-to-youtube-every-minute/>.

²⁹ Direktyva 2000/31/EB.

³⁰ Didžioji dauguma individualių naudotojų, turinio teikėjų ir tarpininkų laiko atsakomybės tvarką atitinkančia paskirtį, o dabartine tvarka nepatenkinti respondentai (teisių turėtojai, jų asociacijos ir pranešimų teikėjai) mano, kad ji nepakankamai aiški arba nėra tinkamai įgyvendinama, žr. viešų konsultacijų dėl interneto platformų apibendrinamąją ataskaitą.

³¹ „EU Kids Online“ – <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20III/Reports/Intheirownwords02013.pdf>.

internete. Šį klausimą Komisija siekia spręsti numatydamą konkrečiai šiam sektoriui skirtų reguliavimo normų iš dalies keičiamoje Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvoje.

Antras klausimas yra susijęs su pajamų, gaunamų iš autorių teisėmis saugomo turinio naudojimo, paskirstymu. Atsiradus naujoms turinio platinimo internete formoms, galutinių naudotojų įkeltas autorių teisėmis saugomas turinys gali tapti plačiai prieinamas. Nors šios paslaugos pritraukia vis daugiau vartotojų, o iš turinio platinimo gaunama ekonominės naudos, vis didesnį susirūpinimą kelia klausimas, ar vertė, sukuriama platinant turinį internete kai kuriomis iš šių naujų formų, yra sąžiningai padalijama tarp platintojų ir teisių turėtojų. Ši klausimą Komisija ketina spręsti numatydamą konkrečiai šiam sektoriui skirtų autorių teisių srities reguliavimo normų. Komisija taip pat sieks spręsti tinkamo kūrėjų atlygio klausimą, susijusį su jų santykiais su kitomis jų turiniu besinaudojančiomis šalimis, įskaitant interneto platformų operatorius³². Vertindama ir atnaujindama intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimo sistemą, Komisija įvertins, kokį vaidmenį intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, įskaitant kovą su suklastotomis prekėmis, srityje gali atlikti tarpininkai, ir apsvarstys galimybę iš dalies pakeisti konkrečią teisių užtikrinimo teisinę sistemą. Be to, Komisija ir toliau bendradarbiaus su platformų operatoriais siekdama, kad būtų nustatomi ir taikomi savanoriški bendradarbiavimo mechanizmai, kuriais siekiama, laikantis lėšų sekimo principo, užtikrinti, kad komercinius intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus darančių subjektų nebepasiektų iš neteisėtos veiklos gaunamų pajamų srautai.

Trečia, esama svarbių problemų, tokių kaip terorizmo kurstymas, vaikų seksualinis išnaudojimas ir neapykantą kurstančios kalbos, dėl kurių visų rūšių interneto platformų operatoriai turi būti skatinami imtis efektyvesnių savanoriškų veiksmų, kad būtų apribota rizika susidurti su neteisėtu ar žalingu turiniu. Šioje srityje sektoriaus subjektai jau vykdo daug pagirtinų iniciatyvų. Keli svarbūs procesų, į kuriuos įtraukiamos įvairios suinteresuotosios šalys ir kuriais siekiama surasti bendrų sprendimų, kaip savanoriškai aptikti neteisėtą ar žalingą medžiagą internete ir kaip kovoti su jos platinimu, pavyzdžiai: dialogas su IT bendrovėmis dėl elgesio kodekso neapykantą kurstančių neteisėtų kalbų internete klausimu, ES interneto forumas su terorizmu susijusio turinio klausimu ir Vaikams geresnio interneto siekianti vykdomųjų direktorių koalicija. Kadangi interneto platformos ir toliau plečiasi ir jų veikla apima vis naujus sektorius, šie veiksmai turi būti tęsiami ir plėtojami visoje ES, kad būtų sustiprintas teigiamas jų vaidmuo visuomenėje.

Ketvirta, kelių interneto platformų operatoriai viešose konsultacijose išreiškė susirūpinimą dėl to, kad savanoriškų priemonių ėmimasis reikštų, kad jiems nebebūtų taikoma E. komercijos direktyvoje numatyta tarpininkų atsakomybės išimtis. Todėl tam, kad interneto platformų operatoriai galėtų imtis veiksmingesnių savireguliacijos priemonių, svarbu suteikti jiems daugiau aiškumo dėl toje direktyvoje numatytos tarpininkų atsakomybės išimties taikymo, jiems ėmusis tokių savanoriškų priemonių.

Galiausiai būtina stebėti esamas pranešimo ir veiksmų procedūras siekiant užtikrinti tarpininkų atsakomybės tvarkos nuoseklumą ir veiksmingumą. Prieš svarstydamą galimybę imtis iniciatyvos, Komisija pirmiausia įvertins šiuo metu vykdomų reformų, tokių kaip

³² Tai įeina į tebevykdomą vertinimą, ar reikia padidinti sistemos, kuria reglamentuojamas ES autorių ir atlikėjų atlygis, teisinį tikrumą, skaidrumą ir pusiausvyrą (COM(2015) 626 final).

Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos peržiūra ir autorių teisių peržiūra, ir savanoriškų iniciatyvų, tokių kaip ES interneto forumas, rezultatus.

Komisija **išlaikys esamą tarpininkų atsakomybės tvarką** ir kartu ims taikyti sektorinio, į problemas orientuoto reguliavimo metodą:

- kartu su šiuo komunikatu pateiksimame **atnaujintos Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos** pasiūlyme **Komisija pasiūlys dalijimosi vaizdo įrašais platformų operatoriams nustatyti** nepilnamečių apsaugos nuo žalingo turinio ir visų asmenų apsaugos nuo neapykantos kurstymo priemones;

- būsimu 2016 m. rudenį priimsimu **autorių teisių srities dokumentų rinkiniu** Komisija sieks užtikrinti, kad būtų sąžiningiau pasidalijama verte, sukuriama interneto platformose suteikiant prieigą prie autorių teisėmis saugomo turinio ir taip jį platinant internete.

Dar 2016 m. Komisija **papildomai paskatins interneto platformų operatorius imtis suderintų ES masto savireguliacijos veiksmy**. Ji reguliariai vertins tokių savanoriškų veiksmy efektyvumą ir visapusiškumą siekdama nustatyti, ar nereikia imtis papildomų priemonių, ir užtikrinti, kad nebūtų ribojamos naudotojų galimybės naudotis savo pagrindinėmis teisėmis.

2016 m. antrąjį pusmetį Komisija išnagrinės, ar reikia gairių **dėl interneto platformų operatorių atsakomybės tuo atveju, kai jie imasi savanoriškų, geros valios priemonių**, kuriomis siekiama kovoti su neteisėto turinio platinimu internete.

Komisija iš naujo įvertins **poreikį nustatyti oficialias pranešimo ir veiksmy procedūras**, atsižvelgdama į, *inter alia*, Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos ir autorių teisių sistemų peržiūros ir vykdomų savireguliacijos ir bendro reguliavimo iniciatyvų rezultatus.

iii) **Pasitikėjimo ir skaidrumo didinimas ir sąžiningumo užtikrinimas**

- **Informacijos piliečiams ir vartotojams teikimas ir jų pozicijos stiprinimas**

72 proc. 2016 m. „Eurobarometro“ apklausoje dėl interneto platformų³³ dalyvavusių vartotojų nurodė nerimaujantys dėl duomenų, renkamų apie juos arba jų veiklą. 72 proc. jų taip pat manė, kad interneto platformoms turėtų būti taikomos reguliavimo normos, kuriomis būtų ribojamas mastas, kuriuo jose naudotojams, atsižvelgiant į duomenis, surinktus apie jų veiklą, rodomi skirtingi rezultatai. Kartu 56 proc. apklausoje dalyvavusių vartotojų nurodė neskaitę interneto platformų operatorių taikomų sąlygų.

Daugiau nei 75 proc. plačiajai visuomenei atstovaujančių respondentų³⁴ mano, kad būtina didinti skaidrumą, visų pirma skaidriau informuoti apie tai, kaip platformos operatoriui mokamas užmokestis veikia paieškos sistemos rastų rezultatų pateikimą, taip pat apie tikrojo paslaugų teikėjo ar produktų tiekėjo tapatybę ir apie galimą klaidinančią praktiką, įskaitant suklastotus atsiliepimus.

³³ Specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 447 dėl interneto platformų (2016 m.).

³⁴ Žr. viešų konsultacijų dėl interneto platformų apibendrinamąją ataskaitą.

Prieiga prie duomenų padeda didinti rinkos veiksmingumą ir skatina inovacijas, bet ji gali padėti ir gelbėti gyvybes, gerinti švietimą, valdžios paslaugas [ir politikos formavimą](#). Ateities internetas pasmerktas nesėkmei, jei nebus užtikrintas naudotojų pasitikėjimas interneto platformomis ir jei interneto platformų operatoriai nesilaikys visų taikomų teisės aktų ir nepaisys vartotojų ir kitų naudotojų teisėtų interesų³⁵. Neseniai priimtose peržiūretose ES taisyklėse dėl prieigos prie asmens duomenų ir jų tvarkymo jau numatyta svarbių nuostatų, kuriomis siekiama užtikrinti geresnį naudotojų informavimą apie asmens duomenų rinkimą ir geresnę jų apsaugą, visų pirma nustatyti reikalavimai gauti aiškų sutikimą ir nauji principai, tokie kaip standartizuotoji duomenų apsauga ir pritaikytoji duomenų apsauga.

Tačiau didelė visuomenės dalis ir toliau nuogąstauja dėl duomenų rinkimo ir mano, kad būtinas didesnis skaidrumas. Interneto platformų operatoriai turi siekti išsklaidyti šį nerimą, veiksmingiau informuodami naudotojus apie tai, kokie asmens duomenys renkami, kaip jais dalijamasi ir kaip jie naudojami pagal ES duomenų apsaugos sistemą³⁶. Apskritai šis klausimas susijęs ir su tuo, kokiais būdais naudotojai turi nurodyti savo tapatybę, kad jiems būtų suteikta prieiga prie interneto platformų ir paslaugų. Pripažįstama, kad naudoti daugybę naudotojo vardo ir slaptažodžio kombinacijų yra ir nepatogu, ir kelių grėsmę saugumui. Tačiau įprasta tendencija naudotis platformos naudotojo profiliu jungiantis prie įvairių interneto svetainių ir paslaugų dažnai problemiška dėl to, kad tokiais atvejais įvairių interneto platformų ir svetainių operatoriai dažnai neskaidriai keičiasi asmens duomenimis ir sieja juos tarpusavyje. Siekiant spręsti šį klausimą ir užtikrinti, kad tapatybės nustatymas išliktų paprastas ir saugus, vartotojams turėtų būti suteikta galimybė patiems pasirinkti identifikavimo priemones, kurias jie nori naudoti jų tapatybei nustatyti ar patvirtinti. Visų pirma interneto platformose turėtų būti leidžiama naudoti nacionalinių valdžios institucijų išduotas arba pripažintas identifikavimo priemones, tokias kaip elektroninės ar mobiliosios pažinties priemonės, nacionalinės tapatybės kortelės ar banko kortelės.

Didesnis skaidrumas būtinas ir tam, kad naudotojai suprastų, kaip jiems pateikiama informacija yra filtruojama, formuojama ar pritaikoma asmeniškai, ypač tais atvejais, kai remiantis šia informacija yra priimami pirkimo sprendimai arba kai ji turi įtakos jų dalyvavimui pilietiniame ar demokratiame gyvenime. Tinkamai informuojant vartotojus apie produktų, kuriuos jie peržiūri ar vartoja internete, pobūdį, prisidedama prie veiksmingo rinkų veikimo ir vartotojų gerovės.

Internetu pateikiami prekių ir paslaugų įvertinimai ir atsiliepimai apie jas padeda vartotojams ir stiprina jų poziciją, tačiau šie įvertinimai ir atsiliepimai turi būti patikimi, nešališki ir nemanipuliaciniai. Puikus pavyzdys – suklastoti atsiliepimai: kaip nurodoma daugelyje per viešas konsultacijas gautų atsakymų³⁷, prarastas pasitikėjimas atsiliepimais

³⁵ Tik 22 proc. Europos gyventojų visiškai pasitiki bendrovėmis, valdančiomis, pavyzdžiui, paieškos sistemas ar socialinius tinklus, žr. specialiąją „Eurobarometro“ apklausą Nr. 359 „Duomenų apsauga ir elektroninė tapatybė Europos Sąjungoje“. Aukštas pasitikėjimo lygis taip pat labai svarbus duomenimis pagrįstai ekonomikai, žr. Europos Komisijos komunikatą „Kuriam klestinčią duomenimis grindžiamą ekonomiką“ (COM(2014) 442 final).

³⁶ Šiuo metu – direktyvos 95/46/EB bei 2002/58/EB ir, kai bus pradėtas taikyti, Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas. Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas buvo Tarybos ir Parlamento priimtas 2016 m. balandžio mėn. kartu su Direktyva dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, nustatymo ar traukimo baudžiamojon atsakomybėn už jas tikslais.

³⁷ Žr. viešų konsultacijų dėl interneto platformų apibendrinamąją ataskaitą.

gali ne tik pakenkti pačios platformos verslo modeliui, bet ir sumažinti pasitikėjimą apskritai.

Galiausiai pagal dabartinę ES vartotojų ir rinkodaros teisę jau reikalaujama, kad interneto platformos veiktų skaidriai ir kad jose nebūtų klaidinami vartotojai, pavyzdžiui, tai taikytina paieškos rezultatams, už kurių rodymą mokama, ir įvertinimų bei atsiliepimų teikimo internete sistemoms. Geriau užtikrinant šių teisės aktų vykdymą ir labiau jų laikantis, didės pasitikėjimas, skaidrumas ir sąžiningumas.

Siekdama sudaryti palankesnes sąlygas veiksmingiau užtikrinti ES vartotojų teisės vykdymą tarpvalstybiniais atvejais, Komisija kartu su šiuo komunikatu pateikia teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo peržiūrimas Reglamentas dėl bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje, pasiūlymą.

Komisija peržiūrėjo gaires dėl Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvos – jos bus priimtos kartu su šiuo komunikatu. 2017 m. atlikdama reglamentavimo kokybės patikrą ES vartotojų ir rinkodaros teisės srityje, Komisija toliau vertins, ar papildomai nereikia atnaujinti su platformomis susijusių esamų vartotojų apsaugos taisyklių. Be to, ji stebės, kaip įgyvendinami palyginimo priemonės taikytini principai, kurie buvo parengti įvairioms suinteresuotosioms šalims palaikant Komisijos inicijuotą dialogą palyginimo priemonių klausimu³⁸.

Siekdama stiprinti vartotojų poziciją ir užtikrinti, kad būtų laikomasi konkurencijos, vartotojų apsaugos ir duomenų apsaugos principų, **Komisija toliau skatins sąveikumo užtikrinimo veiksmus, be kita ko, ne vėliau kaip 2017 m. nustatys e. atpažinties sąveikumo principus ir gaires. Tikslas bus paskatinti interneto platformų operatorius pripažinti kitas e. atpažinties priemones** – visų pirma tas, apie kurias pranešta pagal eIDAS reglamentą³⁹, – kuriomis užtikrinamas toks pats patikimumo lygis kaip ir jų pačių priemonėmis.

Tęsdama dialogą su visomis suinteresuotosiomis šalimis, **Komisija skatina sektoriaus subjektus** imtis savanoriškų veiksmų (Komisija įsipareigos padėti sukurti jų sistemą), kuriais būtų siekiama užkirsti kelią pasitikėjimą mažinančiai praktikai, visų pirma, be kita ko, spręsti suklastotų ar klaidinančių atsiliepimų internete problemą.

- *Sąžiningos ir inovacijoms palankios verslo aplinkos išsaugojimas*

Devyni iš dešimties viešose konsultacijose dalyvavusių respondentų nurodė manantys, kad platformų operatorių ir tiekėjų tarpusavio verslo (B2B) santykius galima tobulinti. Jie pateikė, jų teigimu, probleminių sutarčių sąlygų ir praktikos, taikomų daugelyje sektorių, pavyzdžių⁴⁰.

Daugiau kaip 80 proc. tų nepasitenkinimą šiais B2B santykiais išreiškusių respondentų nurodė manantys, kad rinkos dinamika šios problemos neišspręs ir kad būtina kartu imtis reguliuojamojo ir nereguliuojamojo pobūdžio veiksmų.

³⁸ Žr. COM(2011) 942 galutinis.

³⁹ 2014 m. liepos 23 d. Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje.

⁴⁰ Žr. viešų konsultacijų dėl interneto platformų apibendrinamąją ataskaitą.

Daugelis respondentų nurodė manantys, kad platformų operatorių nustatyti vidaus skundų nagrinėjimo mechanizmai nėra veiksmingas ir ekonomiškai efektyvus būdas spręsti tarp interneto platformų operatorių ir jų tiekėjų kylančias problemas.

Interneto platformos atlieka vis svarbesnį vaidmenį ekonomikoje, todėl prieigos prie jų sąlygos gali būti svarbus veiksnys internetu ir ne internetu veiklą vykdančioms įmonėms. MVĮ ir labai mažoms įmonėms kai kurios interneto platformos yra svarbūs, kartais pagrindiniai patekimo į tam tikras rinkas ar prieigos prie tam tikrų duomenų taškai. Savo ruožtu interneto platformų operatoriams labai svarbu išlaikyti tvarius ir gerus santykius su verslo srities naudotojais, nes šie padeda jiems kurti vertę.

Viešose konsultacijose tam tikros suinteresuotosios šalys nurodė keletą susirūpinimą keliančių klausimų, susijusių su interneto platformose taikoma nesąžiningos prekybos praktika. Be kita ko, dažniausios, suinteresuotųjų šalių teigimu, problemos yra šios:

1. platformose taikomos nesąžiningos sąlygos, visų pirma susijusios su prieiga prie svarbių naudotojų bazių ar duomenų bazių;
2. platformų operatoriai atsisako suteikti galimybę patekti į rinką arba vienašališkai pakeičia patekimo į rinką sąlygas, be kita ko, nesuteikia prieigos prie esminių verslo duomenų;
3. platformos atlieka dvilypį vaidmenį – jos ir sudaro tiekėjams palankesnes sąlygas patekti į rinką, ir kartu su jais konkuruoja. Dėl šios priežasties platformos gali imti šių tiekėjų nenaudai nesąžiningai reklamuoti savo pačių paslaugas;
4. taikomos nesąžiningos lygiavertiškumo sąlygos, taip darant neigiamą poveikį vartotojui;
5. stinga skaidrumo, visų pirma skaidrios informacijos apie platformų taikomus tarifus, duomenų naudojimą ir paieškos rezultatus, o tai gali kenkti tiekėjų verslo veiklai.

Daugelis viešose konsultacijose dalyvavusių verslo srities respondentų nurodė potencialiai neigiamas šios, jų teigimu, nesąžiningos prekybos praktikos pasekmes ir nurodė manantys, kad būtina imtis papildomų – ir reguliuojamojo, ir nereguliuojamojo pobūdžio – priemonių⁴¹.

Galiausiai per konsultacijas taip pat paaiškėjo, kad gali reikėti išnagrinėti su duomenų nuosavybe, jų naudojimu ir prieiga prie jų susijusius klausimus. Tai būtina siekiant užtikrinti tinkamesnius ir labiau subalansuotus paslaugų teikėjų ir verslo srities naudotojų sutartinius santykius – tai svarbu siekiant skatinti investicijas.

Konkurencijos ir vidaus rinkos politikos sritys turėtų būti traktuojamos kaip viena kitą papildančios politikos sritys, atliekančios svarbų vaidmenį užtikrinant veiksmingą bendrosios skaitmeninės rinkos veikimą interneto platformų srityje.

Konkurencijos teise sprendžiami rinkos dalyvių konkurencijos klausimai, taip suteikiant vartotojams daugiau pasirinkimo mažesnėmis kainomis galimybių ir maksimaliai padidinant inovacijų galimybes. ES konkurencijos politika pagrįsta pastoviais principais, tačiau jos

⁴¹ Žr. viešų konsultacijų dėl interneto platformų apibendrinamąją ataskaitą.

priemonės yra lanksčios ir gali būti veiksmingai pritaikytos prie skirtingų rinkų, įskaitant interneto platformas, ypatumų.

Kyla klausimas, ar, be konkurencijos politikos taikymo, B2B santykių sąžiningumo klausimui spręsti būtina imtis ES lygmens veiksmų. Šiuo etapu reikia daugiau informacijos apie platformų operatorių ir jų tiekėjų ar partnerių santykius, kad būtų galima įvertinti ir nustatyti problemų, kurios gali pakenkti šių tiekėjų verslo veiklai, visų pirma problemų, kurios gali neigiamai paveikti inovacijas, pobūdį ir mastą. Jei nuo prieigos prie nedaugelio interneto platformų priklauso verslo modeliai, kuriais pagrįstos visos MVĮ ekosistemos, arba jei platformų operatoriai turi prieigą prie išskirtinio dydžio duomenų rinkinių, gali atsirasti naujų asimetrijos problemų. Tokiais atvejais, net jei platforma neužima dominuojančios padėties, kai kuriems platformų tiekėjams gali kilti neproporcingai didelis pavojus susidurti su potencialiai nesąžininga prekybos praktika.

Komisija tikslingai surinks informaciją⁴² apie B2B praktiką interneto platformų aplinkoje. Tai atlikdama ji nuodugniau išnagrinės per viešas konsultacijas iškeltus klausimus ir galimybę, be konkurencijos teisės, taikyti papildomas teisių gynimo priemones, pavyzdžiui, (savanoriškus) ginčų nagrinėjimo mechanizmus, skaidrumo ir geresnio informavimo priemones ar gaires. Visų pirma Komisija glaudžiai bendradarbiaus su suinteresuotosiomis šalimis ir valdžios institucijomis. **Ar reikia imtis papildomų ES lygmens veiksmų, Komisija nuspręš iki 2017 m. pavasario.**

iv) Užtikrinimas, kad rinkos išliktų atviros ir nediskriminacinės, siekiant skatinti duomenimis pagrįstą ekonomiką

Dauguma visų viešose konsultacijose dalyvavusių respondentų nurodė manantys, kad būtina stiprinti interneto platformų operatorių pajėgumą spręsti kliento perėjimo į kitą platformą klausimą⁴³. Daugelis įmonių ir individualių asmenų kaip problemas nurodė interneto platformų taikomųjų programų sąsajų (angl. API) dizainą arba kintančias prieigos prie jų sąlygas.

Tinkamai veikiančioje bendrojoje skaitmeninėje rinkoje pravartu užtikrinti galimybę naudotojams kuo lengviau pereiti iš vienos platformos į kitą. Naudotojai turėtų turėti galimybę, atsižvelgdami į teikiamos paslaugos kokybę, patys spręsti, ar jie nori toliau naudotis tam tikra interneto platforma ir dalytis savo duomenimis, o ne būti priversti likti toje platformoje dėl kliūčių, trukdančių pereiti į kitą platformą, įskaitant su jų duomenų perdavimu susijusias kliūtis. Ši mintis buvo aiškiai išsakyta 2013 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadose⁴⁴ ir labai palaikoma per viešas konsultacijas. Viešose konsultacijose dalyvavę respondentai, *inter alia*, siūlė parengti bendrus duomenų perdavimo standartus ir pasisakė už bendrąją galimybės perkelti ar perduoti neapdorotus asmens ir ne asmens duomenis principą. Verslo srities naudotojams tai svarbu, nes jie saugo ir tvarko

⁴² Be kita ko, rengdama suinteresuotųjų šalių praktinius seminarus, ekspertų grupių posėdžius, atlikdama apklausas ir tyrimus.

⁴³ Žr. viešų konsultacijų dėl interneto platformų apibendrinamąją ataskaitą.

⁴⁴ „Taip pat būtina šalinti kliūtis, trukdančias iš skirtingų platformų prieiti prie savo „skaitmeninio gyvenimo“; šių kliūčių vis dar yra dėl turinio ir duomenų nepakankamo sąveikumo ar nepakankamo perkeliamumo. Tai trukdo naudoti skaitmenines paslaugas ir varžo konkurenciją. Todėl turi būti įdiegta atvira ir nediskriminacinė sistema, kad būtų užtikrintas toks sąveikumas ir perkeliamumas, nekludant vystytis sparčiai kintančiai skaitmeninei aplinkai ir išvengiant bereikalingos administracinės naštos, ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms.“

klientų ir darbuotojų asmens duomenis ir kartu apdoroja didelius ne asmens duomenų kiekius, būtinus jų veiklos tęstinumui.

Valdžioms institucijoms svarbu, kad būtų sudarytos palankesnės perėjimo į kitas platformas sąlygos ir kad sumažėtų su tuo susijusių išlaidų. Pagrindiniai veiksniai, sudarantys sąlygas laisvam duomenų judėjimui bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, yra duomenų perkeliamumas, standartų rengimas ir sąveikumas, be kita ko, naudojant atviras API pagrįstas ekosistemas. Apskritai API gali suteikti mažesnėms įmonėms galimybę naudoti arba pakartotinai naudoti verslo duomenis. Šiuo atžvilgiu tinkamai veikianti prieiga prie verslo duomenų per naudotojui patogias ir tinkamai sukurtas API, suteikdama galimybę naudoti jau surinktus duomenis, kurie kartais lieka nepanaudoti⁴⁵, padeda kurti ir plėtoti ekosistemas, kuriose siūlomi nauji ir novatoriški produktai.

Didžiosios interneto platformos ir tarpininkavimo paslaugų teikėjai, tokie kaip taikomųjų programų parduotuvės ir e. prekyvietės, gali būti uždarų ekosistemų pavidalo. Tai lemia įvairios priežastys, įskaitant kokybės kontrolę ir atsakomybės bei saugumo klausimus. Uždaros platformų ekosistemos gali padėti padidinti veiksmingumą, be kita ko, paskatinti platformų operatorių konkurenciją, tačiau jos gali daryti ir neigiamą poveikį⁴⁶. Naudojant viešąsias lėšas inovacijoms platformų srityje remti, pirmenybė paprastai turėtų būti teikiama atvirų platformų modeliams. Tai pasakytina apie ES investicijas į inovacijas besiformuojančiose srityse, tokiose kaip virtualioji realybė, pažangieji miestai ir daiktų internetas, ir apskritai apie investicijas, kurių paskirtis – padėti pagrindą tvariam ateities internetui. Atviros platformų ekosistemos gali teikti didelių pranašumų – jos gali padėti sumažinti su perėjimu į kitas platformas susijusias išlaidas ir padidinti rinkos veiksmingumą. Todėl ypač svarbu, kad Komisija padėtų užtikrinti, kad **plėtojamoms skaitmeninėms technologijoms ateityje išliktų atviros.**

Rengdama laisvo duomenų judėjimo iniciatyvą, kurią numatyta paskelbti 2016 m. pabaigoje, Komisija apsvarstys galimus tiek įmonėms, tiek privatiems naudotojams skirtus veiksmingus metodus, įskaitant techninius standartus, kuriais būtų sudarytos palankesnės sąlygos pereiti į kitas platformas ir užtikrinti skirtingų interneto platformų operatorių ir debesijos kompiuterijos paslaugų teikėjų saugomų duomenų perkeliamumą.

Šiuo atžvilgiu **Komisija taip pat išnagrinės galimas kliūtis bendrajai ES duomenų rinkai**, kurių gali kilti dėl teisinio netikrumo, **susijusio su duomenų nuosavybe, galimybe juos panaudoti arba prieiga prie jų**, be kita ko, apsvarstys klausimus, susijusius su taikomųjų programų sąsajomis.

⁴⁵ Tai visų pirma pasakytina apie daiktų interneto srities platformas, kaip paaiškinta Komisijos tarnybų darbiname dokumente *Daiktų interneto pažanga Europoje* (SWD(2016) 110/2).

⁴⁶ Kaip, pavyzdžiui, pažymėjo ir Vokietijos *Monopolkommission* 2015 m. ataskaitos „Konkurencijos politika: su skaitmeninėmis rinkomis susijęs uždavinys“ (angl. „Competition policy: The challenge of digital markets“) 243 pastraipoje.

6. IŠVADA

Šiame komunikate Komisija, įgyvendinama bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją, pateikia bendrą interneto platformų vertinimą.

Interneto platformos atlieka pagrindinį vaidmenį skatinant inovacijas ir ekonomikos augimą bendrojoje skaitmeninėje rinkoje. Jos iš esmės pakeitė prieigą prie informacijos ir padidino daugelio rinkų veiksmingumą, užtikrindamos geresnius paslaugų ir prekių pirkėjų ir pardavėjų ryšius. Nors esama interneto platformų, kurios pritraukia rekordinį skaičių naudotojų visame pasaulyje ir kurių veikla nuolat plečiama į naujas ekonomikos sritis, tebesama ir daug galimybių atsirasti naujoms konkurencingoms europinėms platformoms. Veiksmingas inovacijų šiose srityse skatinimas kartu tinkamai apsaugant teisėtus vartotojų ir kitų naudotojų interesus šiuo metu yra, ko gero, svarbiausias ES uždavinys siekiant, kad jį ir ateityje išliktų konkurencinga pasaulyje.

Atliekant šį vertinimą taip pat nustatytos kelios sritys, kuriose būtina atidžiai įvertinti viešuosius ar privačiuosius interesus ir kuriose turėtų būti užtikrintas geresnis ES reguliavimo standartų laikymasis.

Šiuo atžvilgiu šiame komunikate pabrėžiama būtinybė nustatyti politikos ir reguliavimo metodus, kuriais būtų tiesiogiai atsiliepiama į kylančius uždavinius ir kurie būtų lankstūs ir tinkami ir ateityje.

Tam tikrais atvejais geresnių rezultatų siekiant sudaryti sąlygas Europoje plėtoti stiprias platformų ekosistemas dažnai galima pasiekti savireguliacijos ir bendro reguliavimo priemonėmis – jomis gali būti papildomi ar sustiprinami esami teisės aktai, kuriais jau reglamentuojama tam tikra interneto platformų veikla.

Siekiant spręsti per šį vertinimą nustatytus uždavinius, bus labai svarbu užtikrinti, kad sektoriaus subjektai laikytųsi taikytinos ES teisės ir kad savanoriškos priemonės, kurių jie imasi siekdami išlaikyti savo naudotojų bazės pasitikėjimą, būtų veiksmingos.

Galiausiai, siekdama tesėti savo pažadą sukurti visiems naudingą skaitmeninę ekonomiką, Komisija ragina visas valdžios institucijas ir atitinkamas suinteresuotąsias šalis, visų pirma valstybes nares ir Europos Parlamentą, palaikyti šį metodą, kad ES išnaudotų visą šios skaitmeninės ateities potencialą kartu išsaugodama savo bendrąsias vertybes.